הלכות גירושין פרק ז

פרק ז: ערעור על הגט ועדות בפני נכתב

בארץ ישראל

א.

שליח שהביא גט ממקום למקום בארץ ישראל, אף על פי שלא ראה כתיבת הגט ולא ידע מי הם עדיו, אלא נתן לו הבעל גט ואמר לו, "תן גט זה לאשתי" - הרי זה נותנו לה בפני שנים, ואף על פי שאין עדיו ידועין אצלנו, תהיה מגורשת ותינשא בו:

ב.

בא הבעל וערער ואמר, "לא גירשתי מעולם, וגט שהובא לה מזויף היה" - יתקיים בחותמיו.

ואם לא נתקיים, או לא נודעו עדיו כלל - תצא והולד ממזר, שהרי אינה מגורשת.

אבד הגט - הרי זו ספק מגורשת:

נשים השונאות

ג.

לפיכך נשים שחזקתן שונאות זו את זו אינן נאמנות להביא גט בארץ ישראל זו לזו, שמא מזויף הוא, ותתכוון לקלקל אותה כדי שתינשא ותיאסר על בעלה.

ג.

ואלו הן הנשים שחזקתן שונאות זו את זו:

א. חמותה,

ב. ובת חמותה,

ג. וצרתה, אפילו היתה הצרה נשואה לאחר,

ד. ויבמתה, אפילו היתה אחותה,

ה. ובת בעלה.

אבל שאר כל הנשים כשרות:

ד.

המביא גט וחלה

המביא גט ממקום למקום בארץ ישראל, וחלה או נאנס - משלחו ביד אחר.

וכן השני אם חלה - משלחו ביד אחר, אפילו מאה, ואינו צריך עדים לעשות שליח בפניהם.

והאחרון שהגיע הגט לידו - נותנו לה בפני שנים ותתגרש בו, אף על פי שמת השליח הראשון:

ה.

שליח שהביא גט ממקום למקום בחוצה לארץ, או מארץ ישראל לחוצה לארץ, או מחוצה לארץ לארץ ישראל.

אם היה השליח עומד שם בשעת כתיבת הגט וחתימתו - הרי הוא אומר בפני שנים, "בפני נכתב ובפני נחתם", ואחר כך יינתן לה בפניהם ותתגרש בו, ואף על פי שאין עדיו ידועין אצלנו.

ואפילו היו עדיו כשמות הגויים - אין חוששין להן:

ו.

בא הבעל וערער - אין משגיחין בו.

לפיכך אף הנשים ששונאות זו את זו - נאמנות להביא גט זה ולומר בפני נכתב ובפני נחתם.

ז.

וכן, שליח שהביא גט בארץ ישראל, ואמר, "בפני נכתב ובפני נחתם", אף על פי שאינו צריך, אם יבוא הבעל ויערער - אין משגיחין בו:

ח.

ואם אין השליח עומד בשעת כתיבה וחתימה - לא יינתן לה אלא אם כן נתקיים בחותמיו.

ויש לשליח להיות מכלל השלשה שיקיימו אותו בחותמיו.

ואם לא נתקיים, וניתן לה - הרי זה פסול עד שיתקיים.

ואם בא הבעל וערער, ולא נתקיים - אינה מגורשת.

אבד הגט - הרי זו ספק מגורשת:

ח.

ומפני מה הצריכו לומר בפני נכתב ובפני נחתם בחוצה לארץ? כדי שלא תהיה האשה צריכה לקיימו אם יבוא הבעל ויערער, מפני שאין העדים מצויין לקיימו ממקום למקום בחוצה לארץ:

ט.

בעל שהביא ראיה ברורה שגט זה שנאמר בו בפני נכתב ובפני נחתם מזויף - הרי זה בטל, שלא האמינו דבריו של אחד שאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא לדחות ערעור הבעל שאין עמו ראיה, אבל במקום עדים שמכחישין אותו לא האמינוהו:

מה נכלל בדין ארץ ישראל

י.

הנהרות שבארץ ישראל, והנסין שבים הגדול שבתוך התחום של ארץ ישראל - הרי הן כארץ ישראל.

ושחוץ לתחום - כחוצה לארץ.

ובהלכות תרומות (רמב"ם תרומות א':ז') יתבארו תחומי ארץ ישראל.

ובבל כארץ ישראל לגיטים:

יא.

מקצת הגט ככה ומקצתו ככה

גט שכתבו בארץ וחתמו בחוצה לארץ - צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם.

כתבו בחוצה לארץ וחתמו בארץ - אינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם:

יב.

נכתב מקצת הגט בפניו ונחתם כולו בפניו,

אם מקצתו הראשון הוא - הרי זה אומר בפני נכתב ובפני נחתם.

אפילו לא נכתב בו אלא שיטה אחת בפניו, ואפילו שמע קן הקולמוס כותב, וחתמו העדים בפניו - הרי זה אומר בפני נכתב ובפני נחתם.

וכן, אם יצא הסופר לשוק, וחזר והשלים את הגט - אינו חושש שמא אחר מצאו ואמר לו, ולשם איש אחר כתבו, אלא אומר בפני נכתב ונחתם:

יג.

אמר בפני נכתב אבל לא בפני נחתם, בפני נחתם אבל לא בפני נכתב, בפני נכתב וחתם עד אחד אבל לא העד השני - אפילו היה הוא העד השני - הרי זה יתקיים בחותמיו ואחר כך יינתן לה.

ואם העיד הוא ואחר על העד השני שלא חתם בפניו - הרי זה כשר ויינתן לה.

ואין צריך לומר אם העידו שנים אחרים על כתב ידי העד השני שזה כשר:

יד.

שנים שהביאו גט בחוצה לארץ, אף על פי שלא נכתב ונחתם בפניהם, הואיל ונתנו להם הבעל ליתנו לאשתו - הרי אלו נותנין לה ותהיה מגורשת, שהרי אין הבעל יכול לערער בגט זה אף על פי שאינו מקוים, שהרי שלוחיו הן עדיו, שאילו אמרו השנים בפנינו נתגרשה, הרי זו מגורשת אף על פי שאין שם גט:

טו.

במה דברים אמורים? בזמן שהגט יוצא מתחת יד שניהם.

אבל בזמן שאינו יוצא מתחת ידם - צריכין לומר בפנינו נכתב ונחתם.

לפיכך אם אמר אחד בפני נכתב והאחר אומר בפני נחתם, אפילו שנים אומרין בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם - הואיל ואינו יוצא מתחת יד שניהם, לא יינתן לה עד שיתקיים בחותמיו.

טז.

אמר אחד בפני נכתב, ושנים אומרין בפנינו נחתם - כשר, אף על פי שאינו יוצא מתחת ידם, שהרי נתקיים בחותמיו:

בדיעבד

יז.

שליח שהביא גט בחוצה לארץ, ונתנו לה בינו לבינה, או שנתנו לה בפני שנים ולא אמר "בפני נכתב ובפני נחתם", אף על פי שנישאת - נוטלו ממנה, וחוזר ונותנו לה בפני שנים, ואומר בפניהם "בפני נכתב ובפני

נחתם".

ואם לא נטלו ממנה - הרי זה פסול עד שיתקיים בחותמיו.

יח.

נתנו לה ולא הספיק לומר בפני נכתב ובפני נחתם עד שנשתתק - הרי זה יתקיים בחותמיו, ואחר כך יינתן לה:

יט.

הסומא אינו יכול להביא גט זה של חוצה לארץ, מפני שאינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם.

לפיכך אם נכתב ונחתם לפניו כשהיה פיתח, ונסתמא - הרי זה אומר בפני שלשה בפני נכתב ונחתם, ונותנו לה:

כ.

וכן, האשה שהביאה גט זה של חוצה לארץ - צריכה שלשה לומר בפניהם בפני נכתב ובפני נחתם, שלא אמרו בפני שנים אלא בזמן שהשליח כשר לעדות, שהרי הוא מצטרף עם השנים, ונמצא מכלל השלשה שיקיימו גט זה בדבריו, שהעד נעשה דיין בדבר שהוא מדבריהם:

שליח שחלה

כ.

חלה השליח או נאנס - בא לבית דין ואומר להם, "גט זה בפני נכתב ובפני נחתם", והן משלחין אותו ביד שליח.

ואין האחרון צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, אלא אומר, "שליח בית דין אני", ונותנו לה בפני עדים.

כא.

חלה השני או נאנס - עושה שליח אחר בבית דין, ואפילו מאה, והאחרון אומר, "שליח בית דין אני", ונותנו לה, אף על פי שמת השליח הראשון:

כב.

ומפני מה צריך בית דין? מפני שהוא צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם. אבל אם נתקיים הגט בחותמיו, אף על פי שנתנו שליח לשליח, אפילו מאה, בינם לבין עצמן עד שהגיע הגט לידה - הרי זה כשר.

ואף על פי שלא פירש הבעל ולא אמר לו "שלחו ביד אחר" - אם חלה או נאנס הרי זה משלחו:

כב.

כל העושה שליח אינו צריך שיהיה השליח עמו בבית דין, אלא אומר להן, "הרי פלוני שלוחי", ואפילו שלא בפניו.

וכן השליח עושה שליח אחר שלא בפניו, אפילו הן מאה:

האשה נעשית שליח

כג.

האיש שנתן גט לאשתו, ונכתב ונחתם בפניה, ואמר לה, "הרי את שלוחה להולכה עד בית דין פלוני", והם יעמידו שליח ויתנו לך גט זה ותתגרשי בו - הרי זו נאמנת לומר בפניהם "בפני נכתב ובפני נחתם", והן נוטלין אותו, ונותנין אותו לשליח ליתנו לה כמאמר הבעל:

כד.

במה דברים אמורים? בשהתנה עליה הבעל תנאי זה.

אבל אם לא התנה עליה, אלא נתן גיטה והרי הגט יוצא מתחת ידה - אינה צריכה לומר כלום, והרי היא בחזקת מגורשת, הואיל וגט שבידה כתוב כהלכתו והעדים חותמין עליו.

ואף על פי שאין אנו מכירין כתב העדים, ולא נתקיים - אין חוששין לה שמא זייפה אותו, שהרי אינה מקלקלת על עצמה.

ועוד, שהעדים החתומין על הגט הרי הן כמי שנחקרה עדותן בבית דין, עד שיהיה שם מערער.

לפיכך נעמיד הגט בחזקתו ותינשא, ואין חוששין שמא יימצא מזויף, כמו שנעמיד הגט בחזקת כשר כשיביא אותו השליח, עד שיערער הבעל, או עד שיביא ראיה שהוא מזויף או בטל:

כה.

שאם תבוא לחוש לדברים אלו וכיוצא בהן, כך היה לנו לחוש גט שיתן אותו הבעל בפנינו שמא ביטלו ואחר כך נתנו, או שמא עדים פסולים חתמו בו והרי הוא כמזויף מתוכו, או שמא שלא לשמה נכתב.

וכשם שאין חוששין לזה וכיוצא בו, אלא נעמידו על חזקתו עד שייודע שהוא בטל, כך לא נחוש לא לשליח ולא לאשה עצמה שהגט יוצא מתחת ידה, שאין דיני האיסורין כדיני הממונות: